

JAVNA USTANOVA ZA KOORDINACIJU I
RAZVOJ SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Domovinskog rata 2
21000 Split • Hrvatska
T: 021 599 991
F: 021 599 990
info@rera.hr • www.rera.hr

KLASA: 001-01/23-03/01
URBROJ: 2181-223-02-23-2

ZAPISNIK

s II. sjednice Radne skupine/otočnog partnerstva za izradu Dopune plana razvoja Splitsko – dalmatinske županije 2022. – 2027., Teritorijalna strategija razvoja otoka Splitsko – dalmatinske županije, održane 05. svibnja 2023. godine u Velikom amfiteatru Ekonomskog fakulteta u Splitu

Početak u 11:00 sati.

Nazočnost sjednici potpisom su potvrdili sljedeći članovi/zamjene članova:

1.	Ivana Mrković Kusanović	10.	Antonio Škarpa
2.	Nives Meštrović	11.	Katija Borak
3.	Petar Anibalović	12.	Alenka Kojdić
4.	Marina Turković Miše	13.	Manuela Antičević
5.	Radojka Tomašević	14.	Toni Domazet
6.	Patricija Pavlov	15.	Tonči Božanić
7.	Jerina Ćurin	16.	Jasna Damjanović
8.	Vanja Purić	17.	Josipa Rajević
9.	Ivan Kovačević	18.	Maja Jurišić

Gornjim popisom prisutnih na II. sjednici Radne skupine/otočnog partnerstva utvrđuje prisustvo 18 članova ili zamjena članova s pravom glasa.

Sjednici su nazočili i **Stipe Čogelja**, zamjenik župana i predsjednik Radne skupine/otočnog partnerstva (dalje u tekstu: Otočno partnerstvo), v.d. ravnatelj Javne ustanove RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije (dalje u tekstu: JU RERA S.D.), **Jozo Sarač**, zamjenica ravnatelja JU RERA S.D., **Marica Babić**, te otočni koordinatori JU RERA S.D., **Bernarda Kuliš** i **Ivan Samardžija**.

Za sjednicu je predložen i usvojen sljedeći dnevni red:

1. **11:00 – 11:05 h – Pozdravna riječ i usvajanje dnevnog reda**
 - Stipe Čogelja, predsjednik Radne skupine i zamjenik župana Splitsko – dalmatinske županije
2. **11:05 – 11:10 h – Usvajanje Zapisnika s I. sjednice Radne skupine/otočnog partnerstva**
3. **11:10 – 11:20 h – Izvješće o obrađenim komentarima na dio dokumenta Analiza stanja i usvajanje**
 - Stipe Čogelja, predsjednik Radne skupine i zamjenik župana Splitsko – dalmatinske županije
4. **11:20 – 11:40 h – Prioritizacija projekata u sklopu izrade Teritorijalne strategije**
 - Marica Babić, zamjenica ravnatelja, Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko – dalmatinske županije
5. **11:40 – 12:10 h – Predstavljanje nacrta poglavlja „Područja ulaganja TS-a“, „Opis integriranog pristupa rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i potencijala područja“ i „Finansijski okvir“**
 - Bernarda Kuliš i Ivan Samardžija, otočni koordinatori, Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko – dalmatinske županije
6. **12:10 h – Rasprava i zaključci**

Ad. 1

Sjednicom je predsjedavao gosp. **Stipe Čogelja**, predsjednik Radne skupine/otočnog partnerstva i zamjenik župana Splitsko – dalmatinske županije, koji je predložio da se umjesto pozdravne riječi odmah prijeđe na radni dio Sjednice te je nakon pročitanih točaka predloženog dnevnog reda pozvao prisutne da glasuju o njegovom usvajanju.

Glasovanjem je utvrđeno da je Dnevni red Sjednice Otočnog partnerstva jednoglasno usvojen.

Ad. 2

Gosp. **Stipe Čogelja** pozvao je prisutne da iznesu eventualne primjedbe na Zapisnik s I. Sjednice Otočnog partnerstva, a s obzirom na to da nije bilo primjedbi, pozvao je prisutne na glasovanje i o njegovom usvajanju.

Glasovanjem je utvrđeno da je Zapisnik s I. Sjednice Otočnog partnerstva jednoglasno usvojen.

Ad. 3

Uslijedilo je kratko iznošenje izvješća o obrađenim komentarima na dio dokumenta Analiza stanja. Utvrđeno je da je do 24. travnja 2023. godine zaprimljeno 70 pojedinačnih komentara. Od toga je 46 komentara prihvaćeno i uvršteno u tekšt, 10 komentara je načelno prihvaćeno, ali bez mogućnosti izravne intervencije u tekšt, 7 komentara je djelomično prihvaćeno, dok 7 komentara nije prihvaćeno. Potom je otvorio raspravu i pozvao prisutne da iznesu komentare i primjedbe o navedenoj temi.

Za komentar se javio gosp. **Ivan Kovačević**, županijski vatrogasni zapovjednik i rekao da je pregledao sve komentare, ali da je najviše pažnje posvetio komentarima koji se odnose na vatrogastvo. Pa tako navodi da je predstavnik Grada Trogira reagirao vezano za dodavanje nekih novih sezonskih dislokacija, točnije, da bi trebalo dodati dislokacije koje su nekad postojale u Trogiru, a to su Drvenik Veliki i Drvenik Mali, ali napominje da to nisu dislokacije koje se navode u tekstu. Ono što se navodi u tekstu su dislokacije na temelju programa vlade RH u točki 37. i 38. koje na prijedlog Županijskog vatrogasnog zapovjednika odobrava Glavni vatrogasni zapovjednik. Nadalje, rekao je da se u tom dijelu funkcija lokalne uprave i samouprave odnosi samo na pružanje usluge smještaja i prehrane, a dio sufinancira RH. Stoga zaključuje da situacija na Drveniku ne odgovara tome. S obzirom na to da tamošnja situacija odgovara njihovim planovima vezanim za zaštitu od požara i procjenama rizika od požara, smatra da navedeni komentar nije ispravan pa ga, stoga, isti potrebno ukloniti, jer i ostala mjesta imaju takve dislokacije, kao npr. Žrnovnica, otok Brač, itd.

Za komentar o istoj temi javila se gđa. **Ivana Mrković Kusanović** iz Općine Nerežišća te istaknula da i u Nerežišćima postoji već 5. godinu sezonska dislokacija što odgovara tvrdnjai gosp. Kovačevića, da i druge otočne općine imaju sezonske dislokacije.

Riječ je, potom, preuzela gđa. **Maja Jurišić** iz Pokreta otoka. Zahvalila je na Analizi i pohvalila rad na samoj Teritorijalnoj strategiji, međutim, izrazila je nezadovoljstvo time što Otočno partnerstvo ima samo deklarativno participativnu ulogu u donošenju Strategije, imajući u vidu činjenicu da dosad nije postojao neki sličan participativni proces. Navela je i da su komentatori bili uglavnom iste osobe, a da je stručnih ljudi bilo malo. Izjavila je da Pokret otoka nije stigao pregledati ni dio koji se tiče njih direktno, a to je Energetika i da nisu mogli participativno sudjelovati. S obzirom na to da se Pokret otoka uglavnom bavi Energetikom, rekla je da su je neki prikupljeni podaci iznenadili i pohvalila rad na toj temi te zaključila da u tom smjeru treba ići i dalje. Zahvalila je još jednom na trudu i izrazila želju da participativno sudjelovanje u budućnosti bude zaista takvo u primjeni.

Rasprava se nastavila komentarom gđe. **Nives Meštrović** iz Građanske inicijative za razvoj otoka Drvenika Velog. Iznijela je problem nedostatka liječnika na otoku Drveniku Velikom i navela da od siječnja 2023. godine liječnik na otok nikako ne dolazi. Rekla je da Dom zdravlja ne šalje liječnika, a da se oni snalaze koristeći usluge lokalnih liječnika s Drvenika od kojih su neki u mirovini, međutim, da službenog liječnika nema. Nadalje, iznijela je problem vezan uz prometnice. Pa tako navodi da na Drveniku Velikom trajekt pristaje na rivi koja je navedena kao prometnica D8 te da vozila prometuju, ali da oni na otoku nemaju prometnica nego samo vatrogasne puteve i nerazvrstane ceste. Dodaje da su se umjesto prometnica asfaltirali vatrogasni putevi i izražava svoju zabrinutost u vezi toga jer ne razumije ni kako su se asfaltirali putevi koji nemaju građevinska dozvolu te kako nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi. Gđa Meštrović navodi i da su se suhozidi rušili te se ulazilo u privatne parcele bez odobrenja vlasnika.

Napominje da se u vezi te teme Grad Trogir nije oglasio, a da su stvari onakve kako ona iznosi. Gđa. Meštrović zaključuje da na otoku prometuju vozila sa i bez registracije, a da bi se trebalo navesti da su oni otok na kojem vozila ne smiju prometovati.

Nakon navedenih komentara, riječ je preuzela gđa. **Marica Babić**, s osrvtom na komentare. Nastavno na prvi komentar o vatrogasnim dislokacijama, rekla je da će se izostaviti komentar grada Trogira u skladu sa preporukom gdina. Kovačevića

Komentirajući težnje gđe. Jurišić po kojima bi Otočno partnerstvo trebalo imalo veću participativnu ulogu, u izradi Strategije gđa. Babić se načelno složila s njom i rekla da bi bilo korisno da su mogle biti organizirane fokus grupe i radne skupine uz sjednice samog Otočnog partnerstva, ali Teritorijalnu strategiju opisuje kao veoma specifičnu strategiju vezano za njene izvore financiranja, uz naglasak na kratko vrijeme izrade, kao i rok predviđen za njeno donošenje. Dakle, ustanovila je da su rokovi veoma kratki i strogo postavljeni, tako da je zbog takvog vremenskog ograničenja bilo nemoguće u izradu strategije uvrstiti i ostale metode postizanja participativnog pristupa (Strategija mora biti dovršena tijekom lipnja), i naglašava da je iz istih razloga proces vezan uz komentare trajao samo 10 dana. Nadalje, iznijela je i odgovor vezano uz problematiku nedostatka liječnika na Drveniku Velom. Navela je da je pitanje upućeno ravnatelju Doma zdravlja koji je odgovorio da je istina da otok ima dodijeljenog liječnika, ali da on fizički nije тамо. Pitanje je, zatim jasno postavljeno vezano uz dinamiku odlaska liječnika na otok, a odgovor je glasio da liječnik zaista odlazi na otok jednom tjedno. Potom je riječ dala gosp. **Ivanu Samardžiji** i zamolila da se osvrne na komentar o cestama na Drveniku. On je rekao da je gđa. Meštrović imala nekoliko navoda koji su ukomponirani u tekst. Dijelovi koji potkrepljuju tvrdnje vezane uz problem s prometom i infrastrukturom na otoku su prenijeti, ali ne direktno pa se mogu još jednom apostrofirati prema navodu gđe. Meštrović da taj problem bude jače naglašen. U isto vrijeme napominje da je riječ o jednom od tematskih područja koja su dio teksta Strategije, ali se ne financiraju kroz ITP, a razlog zbog kojeg je tema obrađena jest činjenica kako se radi o bitnim temama vezanim za otočni razvoj pa je izrađivač smatrao da je potrebno iste obraditi i integrirati u dokument Strategije. Na kraju ističe kako je primjedba u okviru komentara koji su djelomično prihvaćeni tako da nije bilo direktne intervencije u tekst, ali da će se dodatnom intervencijom komentar ipak ugraditi, zbog važnosti situacije.

Gosp. **Čogelja** je potom iznio svoj komentar nastavno na primjedbu vezano uz participativnu ulogu Otočnog partnerstva. Istaknuo je da je participativna uloga karakteristična za kongrese, a da se dokumenti usvajaju te da šira i stručna javnost rijetko kad imaju priliku sudjelovanja. Naglasio je da je JU RERA S.D. napravila dobar posao i sastavila odličan i detaljan dokument. Referirao se i na situaciju na otoku Drveniku Velikom i iznio da je Županija upoznata s tim problemima, ali da se ta tematska područja ne financiraju kroz ITP pa nije naglasak na tome, ali komentar može ostati kao upozorenje. Naposljetku je raspravu o obrađenim komentarima priveo kraju i pozvao na glasovanje o Izvješću.

Glasovanjem je utvrđeno da je Izvješće o obrađenim komentarima, na dio dokumenta Analiza stanja, jednoglasno usvojeno.

Ad. 4

U nastavku, gosp. Čogelja je predložio nastavak s dnevnim redom i najavio točku Prioritizacija projekata u sklopu izrade Teritorijalne strategije, te riječ dao gđi. Babić.

Gđa. Babić je predstavila temu o kojoj će govoriti, a to je obrada prikupljenih projekata. Najavila je da će prezentacija služiti kao dobar pokazatelj na koji način ubuduće razvijati projekte i pokazati koja područja ulaganja nisu dovoljno zastupljena. Navela je da od Ministarstva još uvijek nije zaprimljen odgovor na najbitnije pitanje, a to je iznos alokacije sredstava za Splitsko-dalmatinsku županiju od sveukupnih najavljenih 150 milijuna eura, ali je napravljena projekcija u skladu s projektima koji su poslani. Za potrebe analize utvrđena je konzervativna procjena alokacije na 30 milijuna eura. Potom iznosi najvjerojatnije kriterije po kojima će se usmjeravati alokacija, a to su veličina otočnog područja, broj stanovnika na otočnom području te naglašava da je u tom kontekstu od SDŽ, u povoljnijoj situaciji samo Primorsko-goranska županija, ali ne puno. Kao još jedan kriterij koji SDŽ ide u prilog iznosi površinu otoka, odnosno, broj stanovnika na otocima s razvojnim specifičnostima. Kad se navedeno uzme u obzir može se očekivati da će SDŽ biti u vrlo sličnoj poziciji kao Primorsko-goranska županija, zaključila je. Pritom navodi da je jedna stvar sigurna, a to je da će iznos sufinanciranja iznositi 85 %, tako da će ukupna vrijednost projekata koji će se moći financirati biti otprilike 34,5 milijuna eura. U nastavku pojašnjava da unutar te alokacije postoji i alokacija prema još jednom kriteriju, a to je područje ulaganja. Taj podatak se zna jer je Ministarstvo već na početku utvrdilo kriterije. Indikativnim navodi kulturnu baštinu kao područje ulaganja s najnižom alokacijom, dok će se najviše sredstava uložiti u poslovnu i javnu infrastrukturu. Okarakterizirala je te podatke kao važne prilikom pripreme projekata i naglasila da to, ipak, nisu fiksni postoci jer će se mijenjati sukladno prijavljenim projektima po županijama. Izlaganje je nastavila analizom prikupljenih projekata, pa je tako utvrdila da je dostavljeno sveukupno 77 projekata ukupne vrijednosti više od 120 milijuna eura. Napominje da ih je bilo i više, ali su izostavljeni oni koji ne odgovaraju područjima ulaganja i zadanim kriterijima. Isto tako, utvrđuje da je najveći broj projekata vezan uz Kulturnu baštinu i to ukupne vrijednosti više od 65 milijuna eura, a najmanja alokacija sredstava je namijenjena upravo za to područje ulaganja. S druge strane, naglašava da je vrijednost projekata vezan uz Poslovnu i javnu infrastrukturu jako oskudna sa svojih 28 milijuna eura. Istaknula je, da je usprkos navedenom, situacija još uvijek povoljna jer broj prijavljenih projekata premašuje ponuđena sredstva. Međutim, temeljem analize spremnih projekata, a pritom se misli na one koji imaju građevinsku dozvolu ili na one gdje građevinska dozvola nije potrebna, odnosno, na one gdje se može odmah pristupiti realizaciji, evidentno je da je takvih projekata 47, a ono što predstavlja problem je činjenica da je tu zastupljeno samo 9 spremnih projekata iz područja ulaganja Poslovna i javna infrastruktura, s ukupnom vrijednošću od nešto više od 7,5 milijuna eura, dok dostupna alokacija iznosi 11 milijuna eura. Nastavila je niz navodeći da je u slučaju Energetske efikasnosti otprilike dvostruko manja vrijednost prijavljenih projekata od dostupne alokacije, dok je vrijednost prijavljenih projekata iz područja Kulturne baštine 58 milijuna eura, a dostupna alokacija nešto više od 6 milijuna eura. Kao pozitivni podatak je navela da je ipak kod Poslovne i javne infrastrukture i Energetske učinkovitosti broj projekata veći od dostupne alokacije što znači da projekti postoje, ali nisu spremni. Smatra da bi bilo mudro smanjiti pritisak s projektima koji se odnose na Kulturnu baštinu ili ih barem revidirati i tražiti manje finansijskih sredstava. Kao bitnu stavku istaknula je da, čak i unutar pojedinog područja ulaganja, postoji daljnja podjela. Primjerice, kad se govori o području ulaganja Očuvanje otočnog prostora, unutar tog prioriteta postoji podjela na vatrogastvo ali i očuvanje okoliša i zelena i plave infrastrukture, stoga i tu još može biti ispravaka. Drugim riječima, ako unutar Očuvanja otočnog prostora postoji 12 prijavljenih projekata iz područja vatrogastva, a niti jedan iz područja očuvanja okoliša ili zelene i plave infrastrukture.

Uslijedio je grafički prikaz izrečenih podataka, a gđa. Babić iskoristila je priliku i još jednom naglasila da treba pametno iskombinirati sva područja ulaganja. Prikaz projekata po tipu pokazao je koji su za prijavitelje najzanimljiviji po broju, tako se ističu Kulturna baština i Energetska efikasnost, ali napominje da to u finansijskom smislu nisu veliki projekti. Na trećem mjestu su vatrogasni projekti, ali se nalaze unutar istog područja ulaganja kao i očuvanje okoliša i zelena i plava infrastruktura koji nisu zastupljeni u velikom broju. Navedene podatke je, zatim, stavila u kontekst projekata. Točnije, najavila je da, kod područja ulaganja Poslovna i javna infrastruktura i Energetska učinkovitost, izgledno neće biti velike konkurenčije, ali da će kod primjerice vatrogastva i projekata iz područja Kulturne baštine biti veliki pritisak. Stoga je pozvala okupljene da pametno pristupe pripremi istih, pazеći da udovoljavaju svim traženim kriterijima ocjenjivanja. Naglasila je potrebu za osiguravanjem partnera s drugih otoka ili drugih jedinica lokalne samouprave, a potom potrebu za integriranošću projekata, pritom misleći na zadovoljavanje više indikatora. Primjer jednog takvog pristupa iznijela je kroz opis projekta iz, primjerice vatrogastva, gdje prijavitelj ne zadovoljava samo kapacitet jačanja vatrogastva na određenoj lokaciji, nego zadovoljava i kriterij koji se tiče zelene i plave infrastrukture i/ili energetske efikasnosti. To je istaknula kao dobar način osnaživanja projekta kako bi se stvorila realna šansa za privlačenje sredstava. Prezentaciju je nastavila objašnjanjem grafičkog prikaza broja projekata po pojedinim otocima, koji sam po sebi ne odgovara realnoj slici jer označava samo nositelje nekog projekta, iako neki imaju i svoje partnere, što znači da je moguće da Hvar bude nositelj nekog projekta, a da se projekt dijelom odvija i na Šolti. Analiza nije polučila iznenađenja jer prikazuje da najveći otoci imaju i najviše projekata, odnosno, nositelji su najvećeg broja projekata. Zaključno je istaknula najbitnije podatke, a to su redom: iznos procijenjene alokacije koji iznosi 34 milijuna eura, broj prijavljenih projekata, a to je 77, zatim broj spremnih projekata, a to je 47, veliki pritisak na projekte iz područja Kulturne baštine koja ima niski udio alokacije pa se ne preporučuju veliki projekti, manjak spremnih projekata iz područja Energetske učinkovitosti i Poslovne i javne infrastrukture pa preporučuje eventualnu pripremu dodatne projektne dokumentacije baš za ta područja, nemogućnost unosa dodatnih projekata u tablicu, ali i mogućnost rekombinacije istih kako bi se postigao integrirani pristup ili smanjili gabariti određenog projekta, navela je mogućnost spajanja projekata, dodavanja indikatora, itd., i kao zadnje, mogućnost izmjene alokacija i kriterija ocjenjivanja od strane Ministarstva, imajući na umu da će se primjenjivati unaprijed utvrđeni kriteriji, ali će se razložiti kriterij vrijednost za novac, odnosno, spremnost.

Ad. 5

Sjednica se, potom, nastavila izlaganjem gosp. **Samardžije** koji je uvodno predstavio predmet svoje prezentacije, a to je „Opis integriranog pristupa rješavanju utvrđenih razvojnih potreba i potencijala područja“, s ciljem da se okupljenima predstave elementi koji su bitni za postizanje integriranosti s obzirom da je sama srž ITP-a integrirani pristup pripremi projekata, a to je direktno povezano i s kriterijem odabira projekata za dodjelu sredstava. Dakle, kao prioritet je naveo povezivanje razvojnih potreba i potencijala iz pet obrađenih područja ulaganja korištenjem tematskog, odnosno multi sektorskog pristupa. Drugim riječima, razvojne potrebe i potencijale nužno je što više integrirati i objediniti u formu projekata. Potom je istaknuo neke od ključnih razvojnih potreba i potencijala po pojedinim područjima ulaganja, tj. glavne zaključke koji se mogu iščitati iz njih. Primjerice kad je u pitanju područje ulaganja Društvo, nameće se zaključak da je bitno ulaganje u infrastrukturu za poboljšanje otočnog života, pritom postoji snažan lokalni interes za korištenjem iste. Nadalje, analiza područja ulaganja Gospodarstvo je iznjedrilo zaključak da postoji snažna ovisnost o turizmu, a da je potrebno ulagati u poduzetničku

infrastrukturu. Područje ulaganja Kulturna baština bilježi snažan potencijala u kulturnom sadržaju, a ulaganje u kulturno-turističku infrastrukturu ima višestruki pozitivan utjecaj jer ulaganje nije namijenjeno samo turizmu već i lokalnoj zajednici kroz dodatni sadržaj, ljudske resurse, zapošljavanje i sl. Potencijal zaštićenih prirodnih vrijednosti jest ono što karakterizira Zaštitu prirode i okoliša kao područja ulaganja, a pritom je nužno unaprijediti sustav zaštite, prevencije i nadzora, navodi se u nastavku .Kao posljednje područje ulaganja obrađena je prioritetna tema Čista energija, energetika i obnovljivi izvori energije, a analiza potreba i potencijala ukazuje na snažan potencijal za korištenje čiste energije i nužnost smanjenja ovisnosti o kopnu. Sukladno navedenome, otočni koordinator istaknuo je da iz navedenog proizlazi željeni cilj, a to je integriranost u rješavanju izazova koje adresiraju razvojne potrebe i potencijali. Nastavno na tu temu, iznio je glavne preduvjete za takvo promišljanje a to su ekonomске, socijalne i ekološke poveznice između planiranih područja ulaganja jer je poželjno da projekti doprinose više područja ulaganja, odnosno da jedna aktivnost doprinosi rješavanju više problema, da se poveže više jedinica lokalne samouprave i više otoka. Sljedeći navedeni preduvjet je komplementarnost aktivnosti što znači da je bitno imati svijest o tome što se želi financirati iz ITP-a, a što iz drugih izvora, to znači i da JLS može uložiti, primjerice, u infrastrukturu, a njezin korisnik može razviti nekakav softver. Treći navedeni preduvjet može biti razmjena iskustava među otocima i otočnim dionicima te konačno, četvrti je cjeloviti integrirani razvoj otočnog prostora u najvećoj mogućoj mjeri. Prezentacija je nastavljena predstavljanjem rezultata anketnog upitnika koji je odaslan prije početka izrade Strategije koji je dao dobre podatke od strane svih JLS-ova u županiji. Rezultati pokazuju da su JLS-ovi prepoznali da integrirani projekti mogu doprinijeti rješavanju problema. Nažalost, rezultati su pokazali i da većina projekata u kojima se očekuje integriranost nisu obuhvaćeni ITP-om, ali naveden je i dovoljan broj tema koje jesu prihvatljive za dodjelu sredstava pa to ukazuje na postojanje želje da se integriranim pristupom rješavaju izazovi otočnog života. Dodatno, iz rezultata upitnika su proizašle i neke izjave koje mogu služiti kao alati pa se tako one odnose na nedostatak dostupnosti zdravstvene zaštite kao krucijalni problem koji se ne rješava ovim putem, ali se može iskoristiti svaka prilika da se on dodatno akcentira. Navedena je i potreba poticanja udruživanja sličnih projektnih ideja na razini više JLS-ova na otocima, ali i neki konkretni prijedlozi vezani uz poticanje života na otoku. Nadalje, najavljen je najzanimljivija tema prezentacije, a to su modeli integriranosti po kojem će prijavitelji oblikovati svoje projekte. Kao prvi model naveo je integriranost po ključu samostalnog doprinosa više pokazatelja što znači da samostalni prijavitelj s područja JLS-a doprinosi više pokazatelja. Kao primjer je iznio situaciju prema kojoj rekonstrukcija vatrogasnog doma čija je nadležnost na području jedne JLS doprinosi pokazatelju RCO28 Područje obuhvaćeno mjerama zaštite od šumskih požara, a ujedno i pokazatelju RCO19 Javne zgrade s poboljšanim energetskim svojstvima, tako da su tu zadovoljena dva pokazatelja, iako to ne daje sigurnost da će određeni projekt zaista biti visoko prioritiziran, ali doprinosi integriranosti. Usljedilo je pojašnjenje druge razine, odnosno, drugog modela integriranog pristupa, a to je model po ključu operativnog dijeljenja projektnih aktivnosti. Dakle, tu se radi o situaciji kad postoji JLS kao prijavitelj s jednog otoka i partnerska JLS s područja istog ili susjednog otoka po ključu funkcije ulaganja. Pritom opet navodi primjer rekonstrukcije vatrogasnog doma koji, u ovom slučaju ima operativnu nadležnost na području više JLS-ova na istom ili susjednom otoku jer bi to značilo da se omogućilo praćenje i nadzor dijeljenog morskog teritorija pa bi tu opet bila riječ o doprinosu više pokazatelja ostvarenja unutar više područja ulaganja. Za kraj je predstavio posljednji model integriranog pristupa koji ujedno predstavlja i najviši rang integriranosti, a to je integriranost po ključu uvezivanja tematskih ulaganja gdje smatra da postoji najveća prednost jer postoji isti tip ulaganja na istom ili susjednom otoku pa je onda riječ o multipliciranju doprinosi istim pokazateljima. Tu je još jednom iskoristio primjer rekonstrukcije vatrogasnog doma jer postoji velik broj projekata baš na tu temu pa je tu,

zapravo, riječ o zajedničkom projektu jačanja otpornosti na požare i druge nepogode, ako su uključene i druge službe spašavanja. Zaključno je najavio potrebu povezivanja projekata, posebno na područja vatrogastva ali i uključivanje drugih službi spašavanja u službi praćenja i nadzora i zatim povezivanje i razmjenu iskustava te otočni dijalog.

Riječ je, potom preuzeila **gđa. Kuliš** i najavila teme koje će biti predmet njenog izlaganja. Za početak je još jednom ponovila koja su područja ulaganja TS-a, a to su Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora, Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture, Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga te Promicanje energetske učinkovitosti. Potom je još jednom u kratkim crtama navela što objedinjuje svako pojedino područje ulaganja. Detaljnije, navela je da Održivo upravljanje, očuvanje i korištenje otočnog prostora podrazumijeva ulaganja u uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od požara, uspostavu i unaprjeđenje sustava nadzora i praćenja radi smanjenja rizika od katastrofa te ulaganje iz područja plave i zelene infrastrukture. Nadalje, drugo područje ulaganja, a to je Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima koje ima najmanje prijavljenih projekata, podrazumijeva prihvatljivo ulaganje u poslovnu infrastrukturu i podršku, unaprjeđenje društvenih sadržaja te uređenje i obnova drugih javnih prostora na kojima se građani okupljaju kao što su trgovi, parkovi i sl. U nastavku se osvrnula na treće područje ulaganja, a to je Kulturna baština unutar kojeg je zaprimljen najveći broj projekata i rekla da su u sklopu istog prihvatljiva ulaganja u fizičku obnovu i revitalizaciju objekata kulturne baštine, ali i ulaganja u pokretnu kulturnu baštinu otoka, a sve u cilju očuvanja otočnog identiteta. Kao posljednje područje ulaganja navela je Promicanje energetske učinkovitosti i rekla da su u tom kontekstu prihvatljiva ulaganja ona koja se odnose na cijelovitu energetsku obnovu korištenjem različitih pametnih i energetski učinkovitih rješenja i naglasila da je iz prikazanih projekcija bilo vidljivo da je ta tema najmanje obrađena projektnim prijedlozima. Time je prvi dio prezentacije završen, a gđa. Kuliš je predstavila drugi, analitički dio svog izlaganja pa je tako rekla da je riječ, zapravo, o jednoj tablici, odnosno, obrascu Ministarstva koji je poprilično opsežan pa ga se iz tog razloga ponovno raspodijelilo, a sukladno područjima ulaganja u svrhu što preglednjeg prikaza kako pokazatelja, tako i ukupnih troškova projekata uz pripadajuće mjere. Dakle, kad je riječ o Održivom upravljanju, očuvanju i korištenju otočnog prostora, u prvom stupcu se nalaze pokazatelji ostvarenja izraženi u hektrima, pa je tako ciljna vrijednost pokazatelja ostvarenja za 2024. godinu 26.400 hektara, a u trećem stupcu se nalazi ciljna vrijednost pokazatelja ostvarenja za ukupno razdoblje TS-a. Bez namjere da čita svaku pojedinačnu stavku, kratko je objasnila da je riječ o vrijednostima koje su analitičkim pregledom projekata zbrojene i raspoređene po zadanim pokazateljima ostvarenja, dok su pokazatelji rezultata prema uputama i pojašnjenu iz Ministarstva samostalno izračunati. Pokazatelji rezultata koji se tiču stanovništva su bili jednostavni za izračunavanje jer su obuhvaćene sve JLS i naselja u kojima bi se odvijali projekti i tako zbrojeni predstavljaju pokazatelj rezultata. U nastavku se osvrnula na pokazatelje ostvarenja i rezultata vezane uz Unaprjeđenje poslovne i javne infrastrukture na otocima. Pa tako, kao pokazatelj ostvarenja stoji kapacitet stvorene inkubacije koji se mjeri brojem MSP-ova, a to je, također, izračunato prema uputama iz Ministarstva, te se predviđa da će se polovica MSP-ova koristiti inkubiranim prostorom godinu dana nakon završetka projekta. Kao drugi pokazatelj ostvarenja iz prikaza, navela je stvoren ili regenerirani prostor na otocima. Tu je dodatno pojasnila da je, kad je riječ o regeneriranim prostorima, zaprimljena preinaka Ministarstva pa će se taj pokazatelj morati izraziti u drugoj mjernej jedinici (m^2) i, stoga, je okupljene pozvala na suradnju u vezi te preinake.

Nadalje, vezano uz treće područje ulaganja, a to je Valorizacija kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima, specificirala je broj kulturnih i turističkih lokacija za koje je primljena potpora kao pokazatelj

ostvarenja i navela da bi, kad bi se svi prijavljeni projekti i proveli, taj broj iznosio 32, a broj 160.000 kao pokazatelj rezultata izračunat je prema podatcima Ministarstva, koje je izradilo izračun na bazi 145 najposjećenijih muzeja u Hrvatskoj pa se tako dobio projekat posjetitelja turističkih atrakcija nešto iznad 7.000, skoro 8.000, ali se koristio konzervativniji pristup pa je postavljena granica na 5.000, te je taj broj pomnožen s brojem lokacija. Slijedom navedenog, iznijela je podatke i vezane za četvrto područje ulaganja, Promicanje energetske učinkovitosti i korištenje OIE na otocima, i pritom rekla da su se tu pokazatelji već mjerili metrima kvadratnim, a poslužili su i izračuni Ministarstva koje je koristilo projektirane izračune prosječne vrijednosti potrošnje primarne energije prije energetske obnove u sklopu OPKK-a 2014-2020, pa je na takav način dobiven broj od 11.790,8 MWh i onda se taj broj smanjio za otprilike 30 % što onda predstavlja minimum smanjenja potrošnje energije kojim se mora doprinijeti projektima energetske obnove. Posljednji segment izlaganja bio je finansijski okvir i popis mjera, a zbog veće preglednosti i taj dio je podijeljen prema područjima ulaganja gdje se moglo vidjeti o kakvoj je alokaciji riječ, odnosno, ukupni procijenjeni trošak provedbe operacija u eurima, a s desne strane su bile prikazane mjere za provedbu operacije. Mjere su definirane tako da su preuzete iz plana razvoja Splitsko-dalmatinske županije sukladno smjernicama Ministarstva. Potom je navela Mjeru 2 iz Posebnog cilja 3.1 Zaštita okoliša i prirode koja se tiče Promicanja prilagodbe na klimatske promjene, sprečavanje rizika i otpornost na katastrofe s tim da se ista mjeru može primijeniti na prva dva pokazatelja ostvarenja, a to su Područje obuhvaćeno mjerama zaštite od šumskih požara i Ulaganje u nove ili poboljšane sustave za praćenje katastrofa, pripravnost, upozorenje i odgovor na njih u slučaju prirodnih katastrofa. Kad je u pitanju pokazatelj rezultata koji se tiče zelene infrastrukture, preuzeta je Mjera 1 iz Posebnog cilja 3.1, a to je Vrednovanje, zaštita, očuvanje i održivo korištenje prirodnih resursa. Nadalje, kod Unaprjeđenja poslovne i javne infrastrukture na otocima koristi se pokazatelj ostvarenja Kapacitet stvorene inkubacije, a tu je korištena Mjera 4 iz Posebnog cilja 1.2 Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i poduzetničkog okruženja. U isto vrijeme, navela je drugi pokazatelj ostvarenja, a to je Stvoreni ili regenerirani prostori na otocima gdje je korištena Mjera 1 iz Posebnog cilja 3.2, a to je Podizanje kvalitete i održivosti komunalnog sustava. Kao treće područje ulaganja istaknula je Valorizaciju kulturne baštine i razvoj kulturnih usluga na otocima unutar koje se kao pokazatelj ostvarenja nametnuo Broj kulturnih i turističkih lokacija za koje je primljena potpora i za koji je korištena Mjera 6 iz Posebnog cilja 4.1, a to je Obnova, valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine. Za kraj je pojasnila da je za područje ulaganja Poticanje energetske učinkovitosti i korištenje OIE na otocima korišten pokazatelj ostvarenja Javne zgrade s poboljšanim energetskim svojstvima u okviru kojeg se najbolje ukomponirala Mjera 1 iz Posebnog cilja 3.3, a to je Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije javne infrastrukture. Prezentaciju je završila još jednom napominjući da još uvijek nije poznata vrijednost ukupne alokacije za Splitsko-dalmatinsku županiju, kao ni postoci alokacije po pojedinim područjima ulaganja.

Ad. 6

Posljednja točka dnevnog reda započela je zahvalom gosp. Čogelje otočnim koordinatorima i zamjenici ravnatelja JU RERA SD. Izrazio je nadu u to da će sredstva biti veća od prikazanih projekcija. Pozvao je okupljene da im projekti budu pametno planirani i zeleni kako bi se doprinijelo većem broju indikatora. Nakon izlaganja svojih zaključaka sa sjednice, pozvao je okupljene na raspravu.

Riječ je uzela gđa. Maja Jurišić i zahvalila na prezentaciji i korisnim podacima iz kojih se mogu izvući bitni zaključci. Potom je rekla da se ovdje nakon dugo vremena radi o *bottom up* pristupu i kao jedan od zaključaka istaknula je neravnotežu između onog što otočani misle da im treba i onoga što se planira

financirati. Izrazila je zabrinutost vezanu uz takav nesrazmjer i nerazumijevanje i rekla da ne razumije odakle isti potječe. Konkretno, vezano uz Energetsku učinkovitost izrazila je žaljenje zbog prikazanih rezultata jer smatra da je dosta vremena utrošeno u promicanje te teme. Pozvala je predstavnike iz JU RERA S.D. da pokušaju objasniti izvor problema, radi li se o neriješenim imovinsko-pravnim odnosima ili je riječ o čistom nerazumijevanju strategije upravljanja, s obzirom na to da bi se projekti vezani uz vatrogastvo i kulturnu baštinu lako mogli ukomponirati s energetskom učinkovitošću pa, stoga, ne razumije zašto to prijaviteljima nitko nije objasnio. Još je jednom izrazila žaljenje jer smatra da je Pokret otoka obavio dobar posao promičući temu te se nametnuo dojam da su građani sve shvatili, ali nije jasno što se dogodilo s JLS-ovima koji, po njenom mišljenju, nisu shvatili što će se dogoditi. Nastavno se osvrnula na zaključke prezentacije. Pa tako navodi da se iskazao broj spremnih, zatim broj pripremljenih projekata, ali da nije navedeno koliko je od tih spremnih projekata, zapravo, spremno s obzirom na navedene alokacije i područja ulaganja. Rekla je, potom, da ne razumije zašto će se lobirati za dodjelu više sredstava, ako nije sigurno da će biti potrošena i predviđena sredstva. Također, izjavila je da ne razumije zašto se zaključava daljnja prijava projekata s obzirom na rokove, zašto nije dopušten put novim idejama nauštrb starih i novim formacijama postojećih projekata. Nadalje, kao moguć problem, istaknula je činjenicu da je energetska učinkovitost izdvojena kao posebna stavka, odnosno, područje ulaganja, a da bi možda bilo bolje da je inkorporirana u druga područja. Pritom je za primjer navela nekog gradonačelnika ili načelnika kojem kad se kao odvojene stavke spomenu kulturna baština i energetska učinkovitost, oni, po njenom, mišljenju u glavi imaju dva projekta i ne razumiju da se oni mogu povezati u jedan, a ističe i da to nije njihov posao da razumiju jer im to nisu prioriteti. Ponovno je naglasila potrebu da se dođe do nekih rezultata vezanih za energetsku učinkovitost i OIE. Također, pitala je hoće li se alokacija provoditi po županijama ovisno o prijavljenim projektima ili će se različito definirati, s obzirom na potrebe županije i činjenicom da nemaju sve županije iste spremne projekte. Za kraj je pitala, ako se ne potroše sredstva, tj., ako ne bude dovoljno prijavljenih projekata za alokaciju, mogu li se pripremati novi, odnosno, revidirati postojeći projekti.

Odgovore je uputila **gđa. Babić**. Prvo se referirala na pitanje o energetskoj učinkovitosti i rekla da se ne slaže da načelnici nisu shvatili i da im nisu bitni projekti vezani za energetska učinkovitost jer broj projekata premašuje projiciranu alokaciju, manji je jedino broj spremnih projekata, što ne implicira da se ostali projekti neće spremiti do kraja i prijaviti. Dakle, ima projekata, ali projektna dokumentacija nije spremna. Potom je navela jedan iskustveni razlog jer je pitanje bilo upućeno prema JU RERA S.D., stoga je navela da, primjerice, projekti koji su imali inkorporiranu energetsku učinkovitost, a bili razvijeni 2016., 2017. ili 2018. godine nisu udovoljavali zadanim kriterijima koji su veoma rigidni za postizanje postotka uštede primarne energije, ili oni koji se tiču količine energije proizvedene od solara i sl. Povrh toga, navela je da su kriteriji natječaja koji su proizašli iz NPOO-a i operativnih programa poprilično strogi u odnosu na dosadašnji način na koji su se projektirali projekti. Zaključno, glavni problem vidi u cjelovitoj promjeni paradigme koja je ogroman naglasak stavila na zeleno i energetski učinkovito što je povisilo kriterije prihvatljivosti projekata. Kao primjer iz iskustva je navela Pustinju Blacu, koju je JU RERA imala namjeru prijaviti na program Regionalna diversifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti, gdje je bila riječ o konkretnom projektu, projektiranom 2016. godine s potpunom projektnom dokumentacijom. Međutim, projekt nije udovoljio kriterijima uštede, kriterijima vezanim za ovojnice, dizalice topline itd., a projektanti odbijaju prepravljati projekte u roku od nekoliko mjeseci, tako da je tu riječ o generalnom problemu koji se ne tiče samo SDŽ-a. U nastavku odgovora na osvrt gđe. Jurišić, potvrdila je aktivnu ulogu JU RERA S.D. u predlaganju povezivanja

energetske učinkovitosti s drugim područjima ulaganja. Nastavno na pitanje o zaključavanju projekata, izjavila je da je to nužno napraviti jer se finansijski okvir priprema sukladno dostavljenim projektima, a usvajanje kompletног TS-a planirano je za lipanj, tako da u trenutku kad Finansijski okvir bude pripremljen i izglasан, isti više nije podložan promjenama. Međutim, posebno je naglasila da u trenutku kad se otvore natječaji, a riječ je o otvorenom pozivu, nema mehanizma koji može sprječiti prijavu naknadno pripremljenog projekta. S druge strane, postojeću bazu projekata okarakterizirala je kao bitnu iz razloga što će se na temelju baza projekata kreirati natječaj. Još je dodala, a vezano za princip alokacija po županijama, da ne postoji jasan odgovor, ali da će biti minimalnih odstupanja, što znači da se ne može očekivati da će se odjednom ogromna cifra pretočiti iz primjerice jednog prioritetnog područja ulaganja u kulturnu baštinu samo zato jer tih projekata u SDŽ ima puno. Istaknula je pritom i važnost područja ulaganja Poslovna i javna infrastruktura jer se ono nastavlja na industrijsku tranziciju, koja ima opet svoju posebnu alokaciju pa nema smisla da se ta sredstva prenamjene u područje koje odgovara nekoj županiji. Zaključno je rekla da ne zna što će biti sa sredstvima koja ostanu nepotrošena i da je teško u ovom trenutku procijeniti koliko je SDŽ spremna ili nespremna.

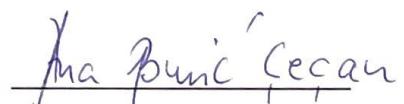
Uslijedilo je još jedno pitanje, a postavila ga je **gđa. Tomašević**, Grad Split. Nju je zanimala metodologija povezivanja projekata, odnosno zajedničko apliciranje projekata nekoliko otoka i rekla da je spomenuto da bi JU RERA S.D. mogla pomoći da se tako nešto napravi. Dodatno, pitala je postoje li projekti takve vrste i može li JU RERA S.D. na temelju baze podataka inicirati takvo okrupnjavanje projekata.

Odgovor je uputio **gosp. Samardžija** i rekao da nema puno takvih projekata, ali da ih ima nekolicina, te da je neke potencirala JU RERA S.D., a neke JLS-ovi, s tim da se tematskim sastancima ljudi motivira na integrirani pristup. Naglasio je da otočni dijalog ide u smjeru shvaćanje potrebe za integriranim pristupom i povezivanjem projekata.

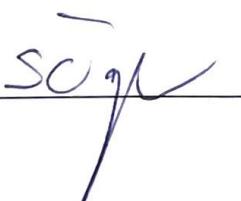
Za sam kraj, gosp. Čogelja zahvalio je svima, što je označilo kraj II. sjednice.

II. sjednica je završila u 12:15 sati.

U ime JU RERA S.D., Zapisnik je izradila Ana Burić Čećan

Predsjednik Radne skupine/otočnog partnerstva, Stipe Čogelja

Europska unija
Zajedno do budućnosti EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDLOVI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

rerasd

